

अत्र भिन्नं
पदं किम् ?

गणयति	सूचयते	कथयति
धारयति	पूज्यते	ताडयते
घोषयते	चोरयति	क्षालयति

क्रियापदानि वाक्ये अन्विष्यत ।

१. सुवर्णं सर्वश्रेष्ठं गण्यते । २. सौजन्यं
श्रेष्ठम् उच्यते । ३. चित्रे नदी दृश्यते ।

एतेषां समानता का ?

१. प्रत्ययः - २. मूलधातुः +

उत्तरम् -

एतानि वाक्यानि पठत ।

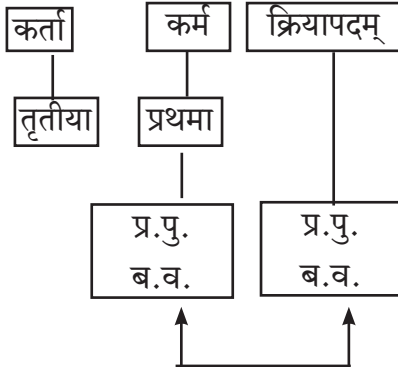
१. रामेण ग्रन्थः पठ्यते ।
२. रामेण ग्रन्थौ पठ्येते ।
३. रामेण ग्रन्थाः पठ्यन्ते ।
४. रामेण अहं दृश्ये ।
५. रामेण आवां दृश्यावहे ।
६. रामेण वयं दृश्यामहे ।

एतेषु वाक्येषु क्रियापदं कर्मपदस्य पुरुषं वचनं च अनुसरति । यदि कर्मपदं परिवर्तते तर्हि क्रियापदम् अपि परिवर्तते अतः कर्मप्रधानानि वाक्यानि इमानि ।

कर्मवाच्यः प्रयोगः । (कर्मणि प्रयोगः)

कर्ता	कर्म	क्रियापदम्
तृतीया विभक्तिः	प्रथमा विभक्तिः	कर्मपदस्य पुरुषवचनानुसारम्

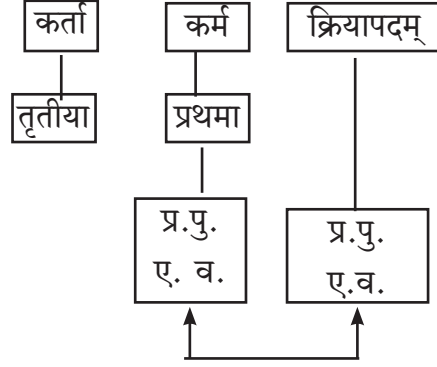
१) मधुरया सुधाखण्डाः आनीयन्ते ।

क्रियापदं कर्मपदम् अनुसरति ।

अतः कर्मवाच्यं क्रियापदम् इदम् ।

२) अस्माभिः ग्रन्थः पठ्यते ।

क्रियापदं कर्मपदम् अनुसरति ।

अतः कर्मवाच्यं क्रियापदम् इदम् ।

पठत बोधत !!

व्यासगणेशकथा ।

भगवता व्यासमुनिना महाभारतं नाम महाकाव्यं विरच्यते । एतस्मात् सन्तुष्टः ब्रह्मदेवः तस्य पुरतः आविर्भवति । तदा व्यासेन नम्रेण प्रणम्यते । ब्रह्मदेवेन कथ्यते, “हे मुने, त्वया यत् काव्यं विरचितं तस्य लेखनं कर्तव्यम्” इति । व्यासमुनिना उच्यते, “देव, मम काव्यस्य लेखनार्थं नास्ति योग्यः लेखकः ।” ब्रह्मदेवेन कथ्यते, “श्रीगणेशः तव काव्यं लिखेत् । त्वया सः प्रार्थनीयः ।” ततः ब्रह्मदेवेन निर्गम्यते ।

व्यासमुनिना श्रीगणेशः आहूयते । श्रीगणेशेन प्रणम्य कथ्यते, “मुनिवर, मया किं करणीयं तत् आदिशतु ।” व्यासमुनिना कथ्यते, “गणेश, त्वया मम काव्यं लेखितव्यम् ।” गणेशेन उच्यते, “अवश्यं लिखामि । किन्तु भवता सर्वे श्लोकाः अविरतं कथयितव्याः ।” व्यासमुनिना उच्यते, “तथास्तु । किन्तु त्वया अपि एकस्य अपि अक्षरस्य अर्थम् अज्ञात्वा न लेखितव्यम् ।” श्रीगणेशेन कथ्यते, “आम्, तथा करोमि” इति । तदनन्तरं व्यासमुनिना श्लोकाः कथ्यन्ते गणेशेन ते लिख्यन्ते । व्यासमुनिना कठिनाः श्लोकाः कथ्यन्ते तदा गणेशेन चिन्तनं क्रियते अर्थः ज्ञायते लिख्यते च ।